

Nieuwsbrief 36

Programma voorjaar 2019

Het Studiecentrum voor Antroposofie wil een bijdrage leveren aan de cultuurontwikkeling. Voor de sprekers vormt de antroposofie een rijke inspiratie die zij inzetten bij de behandeling van hun onderwerp. Alle avonden zijn goed te volgen voor het algemene publiek.

Ons voorjaarsprogramma is heel gevarieerd. Wij nodigen u van harte uit om te komen en uw vrienden mee te nemen. Mocht u flyers onder bekenden willen verspreiden, dan kunt u een stapeltje Flyers meenemen uit de Riouwstraat. Daar liggen voldoende exemplaren voor u klaar.

Een pdf-versie vindt u [hier](#).

Overzicht

- Vrijdag 8 februari 20.00 uur: Peter Tromp, De cultuurperioden na Atlantis
- Dinsdag 12 februari 20.00 uur: Frans Lutters, Zonder Emil Molt geen Vrije Scholen?
- Dinsdag 19 februari 20.00 uur: Ingrid Klerk: De Bogomielen in het Koninkrijk van Bosnië
- Dinsdag 5 maart 20.00 uur: Christine Gruwez, Mildheid: Rudolf Steiner en de toekomst-intentie van het manicheïsme
- Vrijdag 8 maart 20.00 uur: Peter Tromp, Het belang van de komst van Christus op aarde
- Woensdag 13 maart 20.00 uur: Henk Stolk, Voor licht uit warmte of LED?
- Donderdag 21 maart 20.00 uur: Marc Nauwelaerts, Hoe verkrijgt men inzicht op hogere gebieden
- Woensdag 27 maart 20.00 uur: Sylvia Kwartén, Zingeven aan je leven
- Woensdag 10 april 20.00 uur: Diederick Sprangers, Transhumanisme 1: Technische manipulatie van ons lichaam: hoever ga je?
- Vrijdag 12 april 20.00 uur: Peter Tromp, Het belang van de aartsengel Michael in onze tijd
- Woensdag 17 april 20.00 uur: Kees Hulsman, De strijd tegen generalisaties over Islam en Christendom
- Woensdag 8 mei 20.00 uur: Jesse Mulder, Transhumanisme 2: De filosofie achter het transhumanisme
- Dinsdag 14 mei 20.00 uur: Jelle van der Schuit, Filosofie van de Vrijheid

Zaterdag 18 mei, 15.30 uur: Ik kom tot bezinning. Met euritmie, zang en viool door Lisette en Harry Buisman, Elisabeth Appenrodt, Astrid Abas en Dorien Verheijden

- Woensdag 5 juni 20.00 uur: Albert Vlug, Van waarneming via informatica tot wijsheid in de zorg

---

Zonder Emil Molt geen Vrije Scholen?

Frans Lutters

Dinsdag 12 februari 20.00 uur.

Toegang € 10

Emil Molt richtte de sigarettenfabriek Waldorf Astoria in Stuttgart op. In 1917 zocht Emil Molt contact met zijn oude schoolgenoot Hermann Hesse voor zijn plan gedichten en spreuken bij zijn sigarettenpakjes te doen om de soldaten aan het front een riem onder het hart binden. Twee jaar later richtte hij de Waldorfschool voor de kinderen van zijn arbeiders op. Wie was Emil Molt? Wat was zijn relatie met Rudolf Steiner? Hoe kwam de eerste Waldorfschool tot stand? Wat waren de motieven van Emil Molt? Frans Lutters, leerkracht Vrije School Zeist, werkt mee aan een biografie van Emil Molt en vertelt vol passie over het leven, het werk en de idealen van deze sociale ondernemer.

De Bogomielen in het Koninkrijk van Bosnië

Ingrid Klerk

Dinsdag 19 februari 20.00 uur.

Toegang € 10

Na het West-Romeinse rijk vestigden zich Slavische volkeren in het vrij ontoegankelijke stroomgebied van de Bosna-rivier. Het werd de twistappel tussen de grote mogendheden zoals Byzantium en Hongarije en verscheurd tussen de bekeringsdrang van de Orthodoxe kerk en de Katholieke Kerk. Het koninkrijk Bosnië ontstond rond 1160 en eindigde met de onthoofding van de laatste vorst (1463) op bevel van de Ottomaanse sultan. Daarna volgde 400 jaar Turkse overheersing. Dit koninkrijk heeft een unieke erfenis nagelaten van ca. 70.000 uitgehouwen stenen (Stecci), verspreid over het landschap. Zij vertegenwoordigen de onbekende (en ontkende) christelijke stroming van de Bogomielen. Een geheimzinnige intimiteit gaat uit van deze Stecci: Wat hebben de steenhouwers tot uitdrukking willen

brengen?

Mildheid, de toekomst-intentie van het manicheïsme

Christine Gruwez

Dinsdag 5 maart 20.00 uur.

Toegang € 10

Het manicheïsme stelt op een radicale manier de vraag naar goed en kwaad. Het kreeg bekendheid in de brede antroposofische wereld, dankzij 'De redding van de ziel' van Lievegoed. Maar het is Rudolf Steiner die dit thema al eerder ter sprake bracht. Hij wijst zowel op het manicheïsme uit het verleden als op een manicheïsme voor de toekomst: de 'Mani-intentie'. Het gaat dan om de ontwikkeling van nieuwe kwaliteiten, zoals interesse of mildheid. Nieuw omdat ze goed en kwaad nu ook vanuit hun wederzijdse samenwerking benaderen. Een samenwerking niet alleen door de mens maar ook in de mens. Daar neemt de Mani-intentie een aanvang. Christine kent de culturen in het gebied van het oude Perzië door en door.

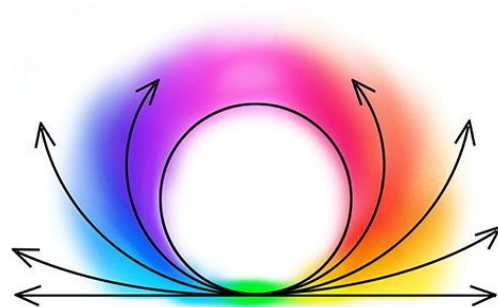
Voor licht uit warmte of LED?

Henk Stolk

Woensdag 13 maart 20.00 uur.

Toegang € 10

De gloeilamp produceert licht door een gloeiend heet draadje. De halogeenlamp doet dit met een veel hogere temperatuur. De led-lamp is fundamenteel anders, want produceert licht uit ontlading. Henk zal uitleggen dat de bron van licht een verstreckende betekenis heeft in de aard van haar licht. Door de uitfasering van de gloeilamp en halogeenlamp in Europa is er voor de consument geen keuze meer in het soort licht dat hij wil. Naast natuurwetenschappelijke kenmerken van (kunst)licht zullen ook geesteswetenschappelijke achtergronden van het licht de revue passeren. Henk is een lichtexpert door zijn 40 jarige ervaring in sportveldverlichting. Op zijn antroposofisch, spirituele weg publiceerde hij "Filosofie voor duisternis".

Hoe verkrijgt men bewustzijn op hogere gebieden

Marc Nauwelaerts

Donderdag 21 maart 20.00 uur.

Toegang € 10

Marc zal vertellen hoe zijn karma hem na een lange zoektocht langs oosterse spirituele wegen 'toevallig' in contact bracht met dit basisboek van Steiner. De eerste lektuur wekte weinig enthousiasme tot een bepaalde passage de spreker heel diep trof. Hij moest zijn oordeel over het werk volledig herzien. Sindsdien is het boek hem tot een vriend geworden, een betrouwbare gids op zijn levensweg. Zowel in de buitenwereld, waar Marc als ingenieur werkte als in zijn binnenwereld. Marc was voorzitter van de Antroposofische Vereniging in België. Verder speelde hij jarenlang mee in de Mysteriedrama's.

Zingeven aan je leven

Sylvia Kwartan

Woensdag 27 maart 20.00 uur.

Toegang € 10

Steeds meer mensen weten niet meer waarvoor ze het eigenlijk allemaal nog doen. Een paar citaten: Harold S. Kushner: Je wordt niet gelukkig door het geluk na te jagen. Je wordt gelukkig door een zinvol leven te leiden. Rudolf Steiner: De zin van het leven bestaat daaruit, dat goddelijke wezens de mensen steeds meer laten meewerken aan de ontwikkeling van het bestaan. Emily Esfahani Smith: Mensen wijzen op vier pijlers die betekenis geven aan hun leven: het ergens bij horen; een motiverend doel; het hebben van een coherent verhaal van hun leven; mystieke ervaringen waarin ze boven zichzelf uitstijgen. In de voordracht gaat Sylvia vooral in op deze vier pijlers. Bij voldoende belangstelling kan Sylvia ook een cursus van 4 bijeenkomsten hierover geven.

Twee avonden over Transhumanisme

Transhumanisten willen dat de mens zowel op mentaal als op fysiek niveau zijn evolutie in eigen hand neemt. Zij zouden het liefst ons bewustzijn in een computer stoppen en ons lichaam perfectioneren. Uiteenlopende technieken worden daartoe aangewend.

Technische manipulatie van je lichaam: hoever ga je?

Diederick Sprangers

Woensdag 10 april 20.00 uur.

Toegang € 10

Een van de stromingen in het transhumanisme wil ons onvolmaakte lijf vervolmaken, het lijden verhinderen en ook supersoldaten kweken. Diederick Sprangers bespreekt kunstmatige voortplantingstechnieken, 'reparatie-geneeskunde' op alle niveaus van organen tot DNA, biohacking en doe-het-zelf-biologie. Wat vinden we nog ethisch aanvaardbaar? Daarvoor moeten we de feiten kennen. De antroposofie biedt bovendien houvast bij het verwerven van perspectief op de lichamelijke kant van het transhumanisme. Wat dan het meest in het oog springt, is het klonen van mensen: hoever staat het daarmee?

De filosofie achter het transhumanisme

Jesse Mulder

Woensdag 8 mei 20.00 uur.

Toegang € 6

Georganiseerd door de Stichting Diodata - Vrienden van de Haagse Boekerij. Vrije toegang voor Vrienden.

Transhumanisten claimen dat de mens onbegrensd 'maakbaar' is: dankzij onze moderne technieken kunnen we onze bestaansvorm ingrijpend veranderen. Hierbij gaan ze ervan uit dat ik mezelf kan blijven, of ik nu in een biologisch lichaam of in een mechanisch lichaam, of misschien zelfs 'in the cloud' besta. Maar hoe zit het eigenlijk met mijn identiteit door dit soort veranderingen? Transhumanisten gaan uit van een specifiek begrip van identiteit; Jesse zal laten zien dat die tot het genre science fiction behoort. Daarnaast plaatst hij een ander, spiritueel begrip van identiteit, om te eindigen met enkele beschouwingen over wat deze filosofische bevindingen betekenen voor onze verhouding tot het transhumanisme.

De strijd tegen generalisaties

Kees Hulsman

Woensdag 17 april 20.00 uur.

Toegang € 10

Kees Hulsman is een internationaal erkend expert m.b.t. de verhoudingen tussen Moslims en Christenen. Hij werkt al meer dan 20 jaar in Egypte en is oprichter van Arab-West Report. Kees beschikt over contacten in alle lagen van

de samenlevingen in verschillende Arabische landen. Door de databank van het Arab-West Report is een stageprogramma ontstaan dat vele studenten van overal ter wereld aantrekt. Kees laat door concrete voorbeelden zien dat niets zwart/wit is maar dat de werkelijkheid in Egypte veel veelzijdiger is dan vaak wordt aangenomen. Door zijn werk is in Nederland het orgaan Overleg Joden, Christenen en Moslims ontstaan waarin oud-D66 senator Hanneke Gelderblom zeer actief is. Kees heeft haar voor deze bijeenkomst uitgenodigd.

Filosofie van de Vrijheid

Jelle van der Schuit

Dinsdag 14 mei 20.00 uur.

Toegang € 10

In het begin profileerde Rudolf Steiner zich als filosoof. Dit culmineerde in het werk: De filosofie van de vrijheid uit 1893. Hierin breekt hij een lans voor de mens als geestelijk wezen, en wijst hij op de betekenis van het denken. Door ons denken zijn we in staat om orde te scheppen in onze verbrokkelde waarnemingen, waardoor een waarachtig en samenhangend wereldbeeld kan ontstaan. Het denken dwingt niet, maar levert juist een betrouwbare grondslag om ons als vrij wezen te manifesteren. In de diepere gronden van het denken weven ook gevoelens en wilsintenties. Verder verdedigt Steiner een individualistische ethiek. Ieder mens kan met zijn talenten en strevingen op grond van morele intuïties zich harmonisch invoegen in een wereld van “vrije geesten”.

Rudolf Steiner
De filosofie van de
vrijheid

Ik kom tot bezinning - euritmie, zang en viool

Zaterdag 18 mei, 15.30 uur.

Toegang € 15

Deze prachtige middag zal gaan over de weg die de mens in het leven kan gaan. Aspecten die iedere moderne mens in zijn eigen leven kan ontmoeten als hij of zij tot bezinning komen wil.

Harry Buisman zal een inleiding houden over het thema aan de hand van drie teksten: een citaat uit Kafka's brief 'Der Wahre Weg'; Novalis gedicht Hymne; Rudolf Steiner's spreuk voor Ita Wegman. Harry zal de teksten ook spreken voor de euritmie.

Euritmie door Elisabeth Appenrodt en Lisette Buisman. Muziek van Arvo Pärt, György Kurtág en Paul Hindemith; viool door Astrid Abas, piano en zang door Dorien Verheijden.

Van waarneming via informatica tot wijsheid in de zorg

Albert Flug

Woensdag 5 juni 20.00 uur.

Toegang € 10

Wijsheid ontstaat niet vanzelf, maar vereist bewuste reflectie. Voor reflecteren is inzicht nodig en kennis van samenhangen. Kennis verwerven we door waarnemingen begripsmatig te verwerken, in samenhang te brengen, in formatie te brengen. Zo is er een proces van informatie-kennis-wijsheid. Het wezenlijke van een cultuur is het verheffen van het gegevene. We maken bakstenen van zand en huizen van bakstenen. We maken ook mooie kunstvoorwerpen. Thans is de vraag: hoe kunnen we met moderne technologie het gegevene verheffen? Hoe wordt daarbij het perspectief van 'wijsheid' leidend? Waar zit de menselijke component? Met voorbeelden uit Albert's eigen praktijk in de gezondheidszorg wordt dit concreet toegelicht.

Grondbegrippen Antroposofie: De zin van ons bestaan op aarde

Peter Tromp

Vrijdagavond 8 februari, 8 maart en 12 april: 20.00 uur.

Toegang € 10 per keer

Op 8 februari gaat Peter Tromp in op de cultuurperiodes vanaf de ondergang van Atlantis: de oer-Indische, Oer-Perzische, Babylonisch-Egyptische, Grieks-Romeinse en onze eigen Westerse periode. Op 8 maart: Het belang van de komst van Christus op aarde. En op 12 april: Het belang van de aartsengel Michael in onze tijd. Indien er voldoende belangstelling is, wil Peter een leesgroep starten en beginnen met één van de eerste boeken van Steiner: Theosofie.

Vier Kunstzinnige Workshopmiddagen

14.00 – 16.00 uur in het Atelier

Carin Anderson organiseert deze workshops.

Met **Wil Uitgeest** op **7 februari**: Schilderen met rood en 11 april: Kunstervaringen met Licht & Duisternis. Na een korte inleiding gaan we aan het

werk. Het gaat niet om een ‘mooi’ resultaat, maar om de beleving van de kleur. We bespreken elkaars werk en kunnen zo onze ervaringen met de kleuren verdiepen. Kosten 1e workshop: € 25; 2e workshop € 35 incl. materiaal. Ervaring is niet nodig.

Met **Pieter van der Ree** op **14 en 21 februari**: Op zoek naar het mysterie van vorm en beweging in mens en natuur. In deze minicursus willen we door natuurwaarnemingen, vormtekenen en gesprek op zoek gaan naar de relatie tussen vorm en beweging in de natuur en in onszelf. De cursus is voor ieder die zich graag verwondert.

Kosten beide middagen: € 50.

Aanmelding: carin@nderson.nl

Info: www.vreedehuis.nl

[bezoek de website](#) | [direct naar onze agenda](#)
[deze nieuwsbrief doorsturen naar een vriend](#)

Copyright © 2019 Studiecentrum voor Anthroposofie, All rights reserved.

[abonneren](#) | [uitschrijven](#) | [uw gegevens aanpassen](#)